

Рекомендації круглого столу «Публічно-приватне партнерство у сфері науки та інновацій» (Проект).

Перший в Україні круглий стіл «Публічно-приватне партнерство у сфері науки та інновацій», проведений у рамках Міжнародного форуму «Наука. Інновації. Технології» (15–17 жовтня 2013 р., м. Київ) під егідою Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України спільно з Українським центром сприяння розвитку публічно-приватного партнерства та Інститутом правознавства Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», який зібрав представників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наукових установ, сфери бізнесу, фахівців у сфері економічних, юридичних і технічних наук, талановиту молодь, засвідчив тенденцію зростання зацікавленості суспільства у впровадженні механізмів публічно-приватного партнерства як ефективного інструменту налагодження взаємовигідних відносин між учасниками національної інноваційної системи в Україні, насамперед між владними органами, науковими установами, освітніми закладами і бізнесовими структурами.

Учасники круглого столу наголошували на тому, що в Україні продовжує домінувати погрожуюча тенденція зменшення кількості наукових організацій та скорочення загальної чисельності їх працівників. У 2012 р. загальний обсяг фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок усіх джерел становив 0,75 % ВВП, з яких фінансування за рахунок коштів загального фонду державного бюджету становило 0,33 % ВВП. На сьогодні частка інноваційної економіки оцінюється фахівцями у 0,8 % від ВВП. Позитивною тенденцією є зростання більше ніж у чотири рази частки вітчизняних інвесторів у загальному обсязі фінансування інноваційної діяльності – з 0,3 % у 2011 р. до 1,3 % у 2012 р. Проте державна підтримка цих інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів, як і у 2011 р., не здійснювалася. За цих обставин систему фінансування сфери науки та інновацій не можна визнати ефективною.

Ситуація, коли реалізована у вітчизняному законодавстві модель активного втручання держави в науково-технічну та інноваційну сферу не підкріплена відповідним ресурсним забезпеченням, призводить до стану, коли інноваційна діяльність в Україні залишається нерозвиненою. За рахунок того, що держава постійно не виконує своїх зобов'язань щодо обсягів фінансування наукової та науково-технічної діяльності, а приватний бізнес не має економічних стимулів до вкладання коштів у сферу науки та інновацій, у рамках національної інноваційної системи (НІС) сформувався суттєвий розрив у співвідношенні реальної ситуації та потреб у сфері

взаємодії її елементів у трикутнику: влада, наука і бізнес.

За цих обставин, учасниками круглого столу підтримана необхідність реалізації в Україні світових тенденцій зміни традиційної політики в інноваційній сфері на користь ППП, яке дає змогу уникнути розривів усередині НІС, підвищити ефективність державної політики щодо заповнення «провалів ринку» у сфері науки та інновацій, спрямувати інноваційні процеси на вирішення найбільш значущих соціальних проблем, особливо тих, які передбачають проведення довгострокових міждисциплінарних досліджень, сприяти досягненню соціальної єдності, утвердженню принципів партнерських відносин у суспільстві.

Враховуючи вищезазначене, визнано доцільним здійснення таких подальших кроків із запровадження моделі ППП у сферу науки та інновацій:

• **щодо налагодження партнерських відносин у стратегічному напрямі:**

– забезпечити участь не тільки секторів влади, а й також науки і бізнесу у визначенні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, інноваційної діяльності;

– ввести в нормативне поле термін «технологічні платформи» та запровадити технологічні платформи за кожним пріоритетним напрямом інноваційної діяльності, які в перспективі зможуть реалізуватися в будь-якій зручній для конкретного проекту організаційно-правовій формі;

– залучити провідні наукові установи та організації, а також представників зацікавлених бізнесових кіл до процесу формування і реалізації державних цільових програм у сфері науки та інновацій.

• **щодо оптимізації механізмів фінансування наукових досліджень і розробок та реалізації інноваційних проектів:**

– передбачити можливість спільного фінансування на засадах публічно-приватного партнерства державних програм науково-технічного та інноваційного розвитку за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, а також приватних інвестицій, міжнародних фінансових інституцій;

– забезпечити участь приватного сектору та інших секторів у експертизі проектів у сфері науки і техніки та інноваційної діяльності, що виконуються з використанням механізмів ППП;

– впровадити механізми залучення приватних інвесторів до фінансування соціально-важливих, ринково-непривабливих проектів у науковій та технологічній сфері на пільгових умовах;

– підвищити рівень фінансової автономії наукових установ у розпорядженні коштами, отриманими від надання ними платних послуг,

надати можливість зберігання цих коштів на рахунках у банках, реформувати процедуру обслуговування Державним казначейством рахунків, з яких фінансується діяльність державних наукових установ;

– запровадити ринкові механізми венчурного фінансування, у тому числі із застосуванням механізмів ППП.

• щодо підвищення ефективності комерціалізації результатів досліджень і розробок:

– запровадити в українському законодавстві можливість вступати у відносини ППП як публічного партнера суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності державної форми власності як на доконкурентній (дослідження і розробки), так і на конкурентній стадії (інноваційна діяльність);

– передбачити можливість створення державними науковими установами, державними й комунальними ВНЗ на засадах ППП господарських товариств з метою комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок, прискорення впровадження результатів наукових досліджень у практику, належної реалізації прав інтелектуальної власності тощо;

– дозволити державним науковим установам, державним та комунальним ВНЗ вносити як внесок до ППП (господарських товариств) права інтелектуальної власності на розробки, у тому числі, створені за бюджетні кошти, грошові кошти, обладнання та інше майно, що знаходиться на праві оперативного управління, та розпоряджатися корпоративними правами;

– запровадити в законодавстві України сучасні партнерські (договірні) форми трансферу технологій, широко вживані в міжнародній практиці, зокрема договори про міжнародну кооперацію, лізинг, передачу ноу-хау тощо;

– забезпечити державні наукові установи відповідною інноваційною інфраструктурою, фахівцями у сфері права інтелектуальної власності, оціночної діяльності, менеджерами з керування інтелектуальною власністю, бізнес-інкубаторами, що будуть надавати допомогу в створенні стартапів.

• щодо регіональних форм ППП у сфері науки та інновацій, інноваційних кластерів:

– запровадити в законодавстві України дію спеціального режиму господарської діяльності для суб'єктів інноваційної інфраструктури: наукових парків, технологічних парків, індустріальних парків (у частині реалізації інноваційних проектів), чітко і прозоро визначити особливості та організаційно-правові форми їх діяльності;

– легалізувати в правовому полі України кластерні ініціативи, визначити інноваційні кластери, як партнерську форму об'єднання інтересів територіальних громад, наукових установ та організацій, промислових підприємств та інвесторів навколо певної галузі виробництва (технології) в межах певної території (регіону), що спрямована на стимулювання інноваційної діяльності шляхом встановлення інтенсивної взаємодії між партнерами за рахунок територіальної близькості, спільної матеріально-технічної бази, мереж обміну знаннями, досвідом та інформацією, а також державної підтримки на території кластеру;

– передбачити, що механізми державної підтримки кластерів можуть бути реалізовані або через пільговий режим оподаткування або через пряму фінансову (або іншу матеріальну) участь у спільній діяльності в межах кластеру *(В рамках Міжнародного науково-технологічного форуму «Наука. Інновації. Технології – 2013» відбувся Круглий стіл «Публічно-приватне партнерство у сфері науки та інновацій» // Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (<http://www.dknii.gov.ua>). – 2013. – 15.10).*